

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Узп 19/2024
15.10.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Јелене Ивановић, председника већа, Жељка Шкорића и Драгане Миросављевић, чланова већа, са саветником Горданом Војновић, као записничарем, одлучујући о захтеву Епархије Светог Николаја – Руски Крстур, Грkokатоличка парохија „Свети еванђелиста Лука“ Бачинци, чији је пуномоћник Ивана Пешић, адвокат из ..., за преиспитивање судске одлуке – пресуде Управног суда, Одељење у Новом Саду III-11 У 7823/23 (2019) од 19.10.2023. године, са противним странкама Агенцијом за реституцију Републике Србије, Јединица за конфесионалну реституцију, Београд, Коларчева 7 и Републиком Србијом, коју заступа Државно правобранилаштво Републике Србије, Београд, у предмету враћања имовине, у нејавној седници већа одржаној дана 15.10.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

Захтев се **ОДБИЈА**.

ОДБИЈА СЕ захтев подносиоца за накнаду трошкова поступка.

Образложење

Побијаном пресудом, ставом првим диспозитива, одбијена је тужба подносиоца захтева, поднета против решења Агенције за реституцију, Јединице за конфесионалну реституцију број 46-00-435/08 од 30.08.2019. године, којим решењем је, ставом првим диспозитива, одбијен као неоснован захтев Грkokатоличке парохије „Свети еванђелиста Лука“ Бачинци за враћање права својине на згради на парцелама бр. .. и .., те „кући у дворишту са баштом“ на парцелама бр. .. и .., све КО ..., а ставом другим диспозитива одлучено да свака странка сноси своје трошкове. Ставом другим диспозитива побијане пресуде, одбијен је захтев тужиоца за накнаду трошкова управног спора.

У захтеву за преиспитивање побијане пресуде, поднетом због повреде закона и повреде правила поступка, подносилац указује на повреду одредаба чл. 1. и 6. Закона о враћању (реституцији) имовине црквама и верским заједницама, сматрајући да је у поступку доказао да је предметна имовина представљала његову црквену имовину и да је од подносиоца захтева национализована преко његове раније постојеће црквене закладе - Жупне закладе Грkokатоличке општине Бачинци, чији је он оснивач, те да је

доказао да је он правни следбеник наведене црквене закладе. Указује, затим, на повреду члана 9. истог закона, према коме су предмет враћања непокретности које су у моменту одузимања биле у власништву цркава, дакле, и њихове задужбине (закладе), према одлуци Уставног суда Уж 4657/2011 (донете на седници од 25.10.2012. године). Даље наводи да Управни суд у побијаној пресуди није отклонио повреду на коју му је указано пресудом Врховног суда Узп 15/23 од 02.06.2023. године, у погледу примене члана 27. Закона о враћању (реституцији) имовине црквама и верским заједницама, нити је оценио све наводе тужбе и дао правно основане разлоге од каквог су утицаја на законитост оспореног решења. Истиче да Управни суд није ценио, нити применио Законик канона источних цркава (посебно Канон 1048), као кључни аутономни пропис цркве подносиоца захтева, који је од значаја за чињеницу да је он оснивач наведене црквене закладе и да имовина те закладе представља његову црквену имовину, а чија примена се у предметној управној ствари заснива на одредбама члана 44. ст. 1. и 2. Устава РС, члана 6. став 3, члана 7. став 1. и члана 26. Закона о црквама и верским заједницама. Такође, Управни суд није ценио да тужена Агенција није применила Европску конвенцију о заштити људских права и основних слобода, јер погрешно сматра да се не може ретроактивно применити на ову управну ствар. Закључује да му је побијаном пресудом повређено уставом зајемчено право на правично суђење у погледу права на образложену судску одлуку, да је иста захваћена произвољном и арбитрарном применом материјалног и процесног права, на његову штету, као и да му је повређено право на имовину из члана 58. Устава РС. Са изнетих разлога, детаљно образложених у захтеву, предлаже да Врховни суд уважи захтев, побијану пресуду преиначи или укине, а трошкове поступка тражи.

Агенција за реституцију Републике Србије - Јединица за конфесионалну реституцију, Београд, као противна странка, је у одговору на захтев предложила да суд захтев одбије као неоснован.

Државно правобранилаштво, као законски заступник Републике Србије, није доставило одговор на захтев, иако му је исти уредно достављен на одговор.

Поступајући по поднетом захтеву и испитујући побијану пресуду у границама захтева, у смислу члана 54. Закона о управним споровима ("Службени гласник РС" 111/09), Врховни суд је нашао да је захтев неоснован.

Према разлозима образложења побијане пресуде, оспорено решење је донето без повреде правила поступка, који је спроведен у складу са важећим процесним одредбама и применом релевантног материјалног права на правилно утврђено чињенично стање, јер је у поступку који је претходио доношењу тог решења правилно утврђено да нема доказа да је подносилац захтева био оснивач Жупне закладе Гркокатоличке општине Бачинци, као субјекта коме је одузето право својине на непокретностима на парцелама .. и .. ЗКУЛ број .. и парцелама .. и .. ЗКУЛ број .., оба КО ..., а неспорно је утврђено да су наведене непокретности у моменту национализације биле у својини поменуте задужбине (закладе). Као неосновани су оцењени тужбени наводи да тужени орган није применио одредбу члана 27. Закона о враћању (реституцији) имовине црквама и верским заједницама, јер из списка предмета произлази да до доношења оспореног решења тужилац није доставио туженом органу ниједан доказ који би указао на немогућност прибављања аката прописаних чланом 26. став 2. Закона о враћању (реституцији) имовине црквама и верским заједницама због

тога што тужиоцу нису доступне, па тужени орган није могао да примени одредбу члана 27. наведеног закона. Управни суд је ценио и остале наводе тужбе, па је нашао да се њима не доводи у сумњу чињенично стање утврђено у управном поступку, нити се прилажу докази који би, да су били цењени, довели до другачије одлуке у овој управној ствари. Нашао је и да су без утицаја наводи из поднеска тужиоца од 11.10.2023. године, из разлога што достављена одлука Епархије Светог Николаја – Руски крстур бр. 85/23 од 10.10.2023. године и Одлука Nunziature Apostolica in Serbia, Београд, Улица Светог Саве 24 N 69/23 од 30.01.2023. године датирају из времена након доношења оспореног решења, те исте нису могле бити предмет оцене другостепеног органа, док је преостала документација која је достављена уз поменути поднесак била предмет оцене туженог органа.

Одредбом члана 1. Закона о враћању (реституцији) имовине црквама и верским заједницама ("Службени гласник РС", број 46/06) је прописано да се тим законом уређују услови, начин и поступак враћања имовине која је на територији Републике Србије одузета од цркава и верских заједница, као и од њихових задужбина и друштава, применом прописа о аграрној реформи, национализацији, секвестрацији и других прописа који су донесени и примењивани у периоду од 1945. године, као и свим другим актима којима је вршено одузимање те имовине, без тржишне накнаде. Према члану 6. истог закона, право на враћање имовине припада црквама и верским заједницама, односно њиховим правним следбеницима, у складу са важећим актима цркава и верских заједница. Одредбом члана 9. наведеног закона, прописано је да су предмет враћања непокретности које су у моменту одузимања биле у власништву цркава и верских заједница, и то: пољопривредно земљиште: шуме и шумско земљиште; грађевинско земљиште; стамбене и пословне зграде, односно идеални делови таквих зграда; станови и пословне просторије; покретне ствари од културног, историјског или уметничког значаја.

Чланом 27. став 1. наведеног закона је прописано да ако су подносиоцу захтева недоступне исправе из члана 26. овог закона, Дирекција ће по службеној дужности од обвезника враћања или трећих лица да захтева доказе о вероватности постојања права.

Оцењујући законитост побијане пресуде Врховни суд налази да је та пресуда донета без повреда правила поступка и уз правилну примену материјалног права на утврђено чињенично стање садржано у оспореном решењу. Побијаном пресудом оцењена су сва питања и околности које су могле бити од утицаја на законитост оспореног решења, а образложење побијане одлуке садржи јасне и одређене разлоге којима се суд руководио при оцени законитости оспореног решења и у погледу чињеничног стања и у примени материјалног права, које у свему прихвата и овај суд. При том, Врховни суд констатује да одредбама Закона о враћању (реституцији) имовине црквама и верским заједницама није предвиђено да се квалификација задужбине врши према прописима цркве, односно верске заједнице, нити критеријум за квалификацију одређене задужбине као црквене или световне представља сврха, намена и циљеви ради којих је основана.

Супротно наводима поднетог захтева, Управни суд је, уважавајући налог из пресуде Врховног суда Узп 15/23 од 02.06.2023. године, дао оцену испуњеност услова за примену члана 27. Закона о враћању (реституцији) имовине црквама и верским заједницама у конкретном случају, на који начин је, у поновном поступку, отклонио

повреду правила поступка утврђену наведеном пресудом Врховног суда од 02.06.2023. године.

По оцени Врховног суда, неоснован је навод захтева да је побијаном пресудом повређено Уставом зајамчено право подносиоца захтева из члана 44. став 2. Устава Републике Србије ("Службени гласник РС", број 98/06), јер је том одредбом прописано да су цркве и верске заједнице равноправне и слободне да самостално уређују своју унутрашњу организацију, верске послове, да јавно врше верске обреде, да оснивају верске школе, социјалне и добротворне установе и да њима управљају, у складу са законом, а што се побијаном пресудом не доводи у питање.

Неосновано се наводима захтева указује и да је побијаном пресудом повређено право подносиоца захтева на правично суђење зајамчено чланом 32. став 1. Устава Републике Србије, јер су у образложењу побијане пресуде оцењени сви наводи тужбе и наведени јасни и довољни разлози на којима је одлука заснована. По схватању Врховног суда, обавеза Управног суда да образложи своју одлуку не подразумева обавезу да детаљно одговори на све наводе из тужбе по којој одлучује, већ да исте оцени и при томе изнесе јасан став и аргументе за оне наводе за које налази да су правно релевантни за оцену законитости оспореног акта. Следом тога, Врховни суд налази да није повређено право подносиоца захтева на образложену судску одлуку и правично суђење, тиме што је суд оценио и да су остали наводи тужбе без значаја за другачију оцену законитости оспореног решења.

Имајући у виду све изложено, Врховни суд је, на основу одредбе члана 55. став 1. Закона о управним споровима, одлучио као у ставу првом диспозитива пресуде.

Како је захтев за преиспитивање судске одлуке одбијен, Врховни суд је, на основу одредбе члана 74. Закона о управним споровима сходном применом одредбе члана 165. став 1. у вези члана 153. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/11 ... 87/18, 18/20 и 23/10 – други закон) одлучио као у ставу другом диспозитива пресуде.

ПРЕСУЂЕНО У ВРХОВНОМ СУДУ
дана 15.10.2024. године, Узп 19/2024

Записничар
Гордана Војновић,с.р.

Председник већа – судија
Јелена Ивановић,с.р.

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић